

*Pārskata ziņojums
par Jelgavas novada Bāriņtiesas
darbu 2025.gadā*

Jelgavas novada Ozolnieku pagastā

2026

1. Bērna aizgādības tiesību pārtraukšana vecākiem

Personu skaits, kurām ar bāriņtiesas lēmumu pārtrauktas aizgādības
tiesības un atjaunotas pārtrauktās aizgādības tiesības

	2021	2022	2023	2024	2025
Pārtrauktas					
Vecāku skaits	16	19	14	37	13
Bērnu skaits	25	23	22	59	28
Atjaunotas					
Vecāku skaits	8	3	0	2	1
Bērnu skaits	7	5	0	2	1
Personu skaits, par kurām bāriņtiesa pieņēma lēmumu par prasības celšanu tiesā par aizgādības tiesību atņemšanu		16	10	6	11
Personu skaits, kurām ar tiesas spriedumu atņemtas aizgādības tiesības		9	6	8	9

Bāriņtiesa lemj par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, ja:

- 1) ir faktiski šķēršļi, kas liedz vecākam iespēju aprūpēt bērnu;
- 2) bērns atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos vecāka vainas dēļ (vecāka apzinātas rīcības vai nolaidības dēļ);
- 3) vecāks ļaunprātīgi izmanto savas tiesības vai nenodrošina bērna aprūpi un uzraudzību;
- 4) vecāks ir devis piekrišanu bērna adopcijai, izņemot gadījumu, kad viņš kā laulātais ir devis piekrišanu tam, ka bērnu adoptē otrs laulātais;
- 5) konstatēta vecāka vardarbība pret bērnu vai ir pamatotas aizdomas par vecāka vardarbību pret bērnu.

Bāriņtiesa, ierosinot lietu par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, veic riska novērtēšanu (vecāka līdzatkarība, problēmas neatzīšana u.tml.), informē vecāku par sekām un uzdod viņam sadarbībā ar sociālo dienestu noteiktā termiņā novērst bērna attīstībai nelabvēlīgos apstākļus. Ja vecāks šajā termiņā kavējas novērst bērna attīstībai nelabvēlīgos apstākļus un bērna palikšana ģimenē var radīt draudus bērna dzīvībai un veselībai, bāriņtiesa lemj par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam un bērna šķiršanu no ģimenes.

Ja bērna aizgādības tiesību pārtraukšanas iemesli ir zuduši, bāriņtiesa lemj par pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu vecākam.

Ja gada laikā no aizgādības tiesību pārtraukšanas nav iespējams tās atjaunot, bāriņtiesa lemj par prasības celšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai. Bāriņtiesai ir tiesības lemt par prasības celšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai pirms noteiktā termiņa iestāšanās, ja tas ir bērna interesēs.

Vienpersoniskie lēmumi

	2021	2022	2023	2024	2025
Pārtrauktas aizgādības tiesības Vecāku skaits	7	11	11	14	8
Bērnu skaits	11	20	18	13	7

Ja bērna dzīves apstākļu pārbaudē vai citādi atklājas, ka bērns atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos, kā arī tad, ja bērna turpmākā atrašanās ģimenē var apdraudēt viņa veselību vai dzīvību, bāriņtiesas priekšsēdētājs, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieks vai bāriņtiesas loceklis vienpersoniski pieņem lēmumu par:

- 1) bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem;
- 2) bērna izņemšanu no aizbildņa ģimenes un aizbildņa atstādināšanu no pienākumu pildīšanas;
- 3) bērna izņemšanu no audžuģimenes;
- 4) pirmsadopcijas aprūpes pārtraukšanu.

Ja nolēmuma par bērna atgriešanos valstī, kurā ir viņa dzīvesvieta, piespiedu izpildes procesā bērnu nodod bāriņtiesas pārstāvim turpmāku darbību veikšanai un ja bērnu nav iespējams nekavējoties nogādāt uz valsti, kurā ir viņa dzīvesvieta, bāriņtiesas priekšsēdētājs, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieks vai bāriņtiesas loceklis vienpersoniski pieņem lēmumu par:

- 1) bērna šķiršanu no ģimenes un nogādāšanu krīzes centrā vai citos drošos apstākļos un aizliegumu bērnam vai citai personai, kas bērnu prettiesiski pārvietojusi vai aizturējusi, vai bērna tuviem radniekiem izņemt bērnu no krīzes centra vai citiem drošiem apstākļiem;
- 2) atteikumu paziņot bērnam vai citai personai, kas bērnu prettiesiski pārvietojusi vai aizturējusi, vai bērna tuviem radniekiem bērna atrašanās vietu vai aizliegumu šīm personām satikties ar bērnu, kamēr tas uzturas krīzes centrā vai citos drošos apstākļos, ja šīs personas var apdraudēt nolēmuma turpmāku piespiedu izpildi un bērna sagatavošanu nogādāšanai atpakaļ uz valsti, kurā ir viņa dzīvesvieta.

Ja bērns vai viņa likumiskais pārstāvis nepiekrīt bērnam, kuram radušies psihiski vai uzvedības traucējumi alkoholisko dzērienu, narkotisko, psihotropo, toksisko vai citu apreibinošo vielu lietošanas dēļ vai kurš cietis no vardarbības, obligātai ārstēšanai vai sociālajai rehabilitācijai vai nepamatoti vēlas to pārtraukt, bāriņtiesas priekšsēdētājs, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieks vai bāriņtiesas loceklis, ja tas nepieciešams bērna interešu aizstāvībai, vienpersoniski pieņem lēmumu par bērna obligāto ārstēšanu vai sociālās rehabilitācijas saņemšanu.

2. Bērna ārpusģimenes aprūpe

Ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu skaits (uz 2025.gada 31.decembri)

	2021	2022	2023	2024	2025
Audzģimēnēs	36	42	35	29	34
Aizbildnībā	107	102	96	96	87
Bērnu aprūpes iestādēs	12	6	20	24	28
KOPĀ	154	150	151	149	149

Ja bērns ir palicis bez vecāku gādības (t.sk., vecākiem tiek pārtrauktas aizgādības tiesības) vai bērna vecāki ir miruši, bāriņtiesa lemj par bērna ārpusģimenes aprūpi.

Ārpusģimenes aprūpes veidi:

- 1) aizbildnība;
- 2) audzģimene;
- 3) ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija.

Aizbildnība

Bāriņtiesa lemj par aizbildnības nodibināšanu un aizbildņa iecelšanu bērnam, ja:

- 1) bērna vecāki ir miruši vai izsludināti par mirušiem;
- 2) bērna vecākiem ir pārtrauktas vai atņemtas aizgādības tiesības;
- 3) bērna vecāki ir pazuduši un izsludināti meklēšanā;
- 4) bērna vecāki slimības dēļ nespēj pienācīgi aprūpēt un uzraudzīt bērnu;
- 5) abi bērna vecāki ir nepilngadīgi;
- 6) radušās būtiskas domstarpības bērna un vecāku attiecībās;
- 7) radušies citi neatliekami gadījumi (nodrošinot normatīvajos aktos noteikto prasību ievērošanu).

Viens no bāriņtiesas pienākumiem aizbildnības uzraudzībā ir katru gadu pārbaudīt aizbilstamā dzīves apstākļus aizbildņa ģimenē.

Bāriņtiesa lemj par aizbildņa atlaišanu no aizbildņa pienākumu pildīšanas bērnam sasniedzot pilngadību, kā arī gadījumos, ja ir izbeigušies iepriekš minētie aizbildnības nodibināšanas iemesli.

Aprūpes iestāde

Bāriņtiesa lemj par bāreņa vai bez vecāku gādības palikuša bērna ievietošanu aprūpes iestādē, ja ārpusģimenes aprūpi bērnam nav iespējams nodrošināt pie aizbildņa vai audžuģimēnē vai ja aprūpe pie aizbildņa vai audžuģimēnē konkrētam bērnam nav piemērota. Aprūpes iestādē bērns atrodas līdz brīdim, kad viņam tiek nodrošināta piemērota aprūpe pie aizbildņa vai audžuģimēnē. Aprūpes iestādē ievietota bērna aizbildņa pienākumus pilda šīs institūcijas vadītājs.

Bāriņtiesa lemj par bāreņa vai bez vecāku gādības palikuša bērna aprūpes izbeigšanu aprūpes iestādē, ja:

- 1) bērna vecākiem ir atjaunotas pārtrauktās vai atņemtās aizgādības tiesības;
- 2) bērnam ir nodibināta aizbildnība;
- 3) bērns tiek nodots audžuģimenei;
- 4) likumīgā spēkā stājies tiesas spriedums par bērna adopcijas apstiprināšanu.

Audžuģimenes

	2021. gads	2022.gads	2023.gads	2024.gads	2025.gads
Audžuģimeņu skaits kopā	23	25	22	19	17

Bāriņtiesa lemj par:

- 1) par ģimenes vai personas piemērotību audžuģimenes pienākumu veikšanai;
- 2) par audžuģimenes statusa piešķiršanu;
- 3) par bērna ievietošanu audžuģimēnē vai uzturēšanās izbeigšanu tajā;
- 4) par audžuģimenes statusa atņemšanu, ja bāriņtiesa konstatē, ka audžuģimene nepilda audžuģimenes pienākumus atbilstoši bērna interesēm;
- 5) par audžuģimenes statusa izbeigšanu, ja audžuģimene pati ir izteikusi tādu vēlēšanos.

3. Adopcija

	2021	2022	2023	2024	2025
Atzīti par adoptētājiem (personu skaits)	1	1	8	2	0
Pieņemts lēmums par adopcijas atbilstību bērna vislabākajām interesēm (bērnu skaits)	1	1	4	1	2
Adopcija apstiprināta tiesā (bērnu skaits)	0	0	2	0	2
Uz ārvalstīm adoptēto bērnu skaits	0	0	0	0	0

Bāriņtiesa lemj par:

- 1) par personas atzīšanu par adoptētāju;
- 2) par brāļu un māsu, pusbrāļu un pusmāsu šķiršanu Civillikumā noteiktajos gadījumos;
- 3) par to, vai Latvijā iespējams nodrošināt bērna audzināšanu ģimenē vai pienācīgu aprūpi;
- 4) par bērna nodošanu adoptētāja aprūpē un uzraudzībā līdz adopcijas apstiprināšanai;
- 5) par pirmsadopcijas aprūpes izbeigšanu bērnam;
- 6) par adopcijas atbilstību bērna interesēm.

Bez vecāku gādības palikušo bērnu, bāreņu un to personu, kuras vēlas adoptēt bērnu (adoptētāju), uzskaiti veic Labklājības ministrija. Šī informācija tiek iekļauta Adopcijas reģistrā, kuram ir ierobežotas pieejamības statuss.

4. Aizgādība

	2021	2022	2023	2024	2025
Aizgādībā esošās personas	46	45	49	52	58
Personu skaits, kuras ar bāriņtiesas lēmumu ieceltas par aizgādni mantojumam vai prombūtnē esošas personas mantai	3	7	12	3	2

Bāriņtiesa saskaņā ar tiesas nolēmumu par aizgādības nodibināšanu ieceļ aizgādni:

- 1) personai ar garīga rakstura vai citiem veselības traucējumiem, kurai rīcībspēju ierobežojusi tiesa;
- 2) personai, kurai tiesa nodibinājusi pagaidu aizgādību;
- 3) personai, kurai rīcībspēju tiesa ierobežojusi izlaidīgas vai izšķērdīgas dzīves dēļ, kā arī alkohola vai citu apreibinošo vielu pārmērīgas lietošanas dēļ;
- 4) promesošas vai pazudušas personas mantai;
- 5) testamenta izpildīšanai.

5. Mantu lietas

Bāriņtiesa, aizstāvot bērna mantiskās intereses Civillikumā paredzētajos gadījumos:

- 1) lemj par atļauju pieņemt vai atraidīt bērna vārdā viņam piekritušo mantojumu;
- 2) lemj par bērnam piederošās mantas pārdošanu par tīrgus vērtību vai izsolē;
- 3) lemj par mantojuma sadalīšanu, bērna mantas (ja tās vērtība nepārsniedz 14000 *euro*) atsavināšanu, ieķīlāšanu vai apgrūtināšanu ar citām lietu tiesībām;
- 4) lemj par bērnam piederošā nekustamā īpašuma (ja tā vērtība pārsniedz 14000 *euro*) atsavināšanas, ieķīlāšanas vai apgrūtināšanas ar citām lietu tiesībām lietderīgumu;
- 5) lemj par īpašuma iegūšanu bērnam;
- 6) ieceļ aizbildni tiesisku darījumu noslēgšanai starp bērnu un vecākiem;
- 7) lemj par mantojuma pārvaldīšanas un lietošanas tiesību atņemšanu, ja pārdzīvojušais laulātais bērnam piekritušo mantojumu pārvalda vai lieto nekārtīgi;
- 8) lemj par vecāka atstādināšanu no bērna mantas pārvaldības, ja vecāks pārvalda bērna mantu neatbilstoši bērna interesēm;
- 9) veic citus bērna mantisko tiesību aizsardzības pasākumus.

	2021	2022	2023	2024	2025
Bērnu mantu lietas kopā	71	60	61	59	48

6. Ārlietas

Gadījumos, kad tiek saņemta informācija no ārvalsts kompetentajām iestādēm par Latvijas valstspiederīgo bērnu, kurš šķirts no vecāku vai aizbildņu ģimenes ārvalstī, Tieslietu ministrija nosūta vēstuli attiecīgajai bāriņtiesai, kuras darbības teritorijā savu dzīvesvietu deklarējušas ar ārvalstī dzīvojošo Latvijas valstspiederīgo ģimeni saistītās personas (piemēram, paplašinātās ģimenes locekļi; citi radnieki; personas, kuras kā potenciālos aprūpētājus norādījuši paši vecāki u.c.) un, kuras provizoriski varētu būt bērna potenciālie aprūpētāji Latvijā, un lūdz apzināt konkrētās personas, vai tās vēlas un būtu spējīgas uzņemties bērna aprūpi ilgtermiņā. Vienlaikus Tieslietu ministrija lūdz sniegt bāriņtiesai viedokli par iespējamo jurisdikcijas nodošanu Latvijai.

Jelgavas novada bāriņtiesa šādās lietās ir sniegusi informāciju un sadarbojusies ar Tieslietu ministriju **2 gadījumos (lietās)**.

7. Sadarbība ar vispārējās jurisdikcijas tiesām

Bāriņtiesa pēc tiesas pieprasījuma sniedz atzinumus, kas nepieciešami tiesai šādos gadījumos:

- 1) lai noteiktu kārtību, kādā izmantojamas saskarsmes tiesības un tiesības uzturēt personiskas attiecības un tiešus kontaktus ar bērnu;
- 2) viena vecāka atsevišķas aizgādības noteikšanai;
- 3) aizgādības tiesību atņemšanai un atjaunošanai;

- 4) paternitātes atzīšanai vai apstrīdēšanai;
- 5) citos Civilprocesa likumā paredzētajos gadījumos.

Jelgavas novada bāriņtiesa ir pieņēmusi atzinumus/lēmumus (pēc tiesas pieprasījuma) bērnu interešu nodrošināšanā.

2021	2022	2023	2024	2025
10	19	13	21	15

8. Bērna nodošana citas personas aprūpē

Viesģimene — laulātie vai persona, kas uz laiku uzņem savā dzīvesvietā bērnu aprūpes iestādē ievietotu bērnu vai bērnu aprūpes iestādē kontaktējas ar tur ievietotu bērnu. Viesģimeņu skaits uz 31.12.2025. - 3 viesģimenes.

Vecāki var nodot bērnu **citas personas aprūpē Latvijā uz laiku**, kas ilgāks par trim mēnešiem, ja pirms nodošanas vecāku dzīvesvietas bāriņtiesa atzinusi, ka šāda nodošana atbilst bērna interesēm un persona spēs bērnu pienācīgi aprūpēt. Jelgavas novada bāriņtiesā 2025.gadā šādi lēmumi tika pieņemti attiecībā uz 5 bērniem.

9. Lietvedība

	2021	2022	2023	2024	2025
Iesniegumi	351	249	296	455	299
Saņemtā korespondence	450	344	332	2556	2191
Elektroniski saņemtā korespondence	956	1990	1945	Skat. saņemtā korespondence	Skat. saņemtā korespondence
Nosūtītā korespondence pa pastu	647	599	428	452	326
Elektroniski nosūtītā korespondence	1375	1789	1939	2425	2198
KOPĀ	3779	4971	4940	5888	5014

10. Bāriņtiesas pieņemtie lēmumi un lietu skaits

	2021	2022	2023	2024	2025
Lietvedībā esošo aktīvo lietu skaits (uz 31.decembri)	456	460	363	344	329
Gada laikā ierosināto lietu skaits	114	134	143	116	110
Pieņemto lēmumu skaits kopā	187	209	164	224	186

Par bāriņtiesas lēmumu un faktiskās rīcības pārsūdzēšanu pārskata gadā. Pārsūdzēts 1 lēmums, lietas izskatīšana nav pabeigta.

11. Apliecinājumi

Lai pārbaudītu, kā praksē darbotos plānotie grozījumi Bāriņtiesu likumā, no 2025. gada 1. oktobra vairākos novados Latvijā, tostarp Jelgavas novadā, tika īstenots pilotprojekts, kura laikā bāriņtiesas nesniedza notariālus pakalpojumus, tos uzticot zvērinātiem notāriem. Šāds pilotprojekts, ieviešot notāru pakalpojumu pieejamību reģionos pēc iepriekšēja pieprasījuma, 2023. gadā tika realizēts Talsu, Jēkabpils un Rēzeknes novadā un Tieslietu ministrija nolēmusi to atkārtot arī citos novados.

Saskaņā ar Notariāta likuma 37. pantu un tieslietu ministres rīkojumu Zemgales apgabaltiesas darbības teritorijā zvērināta notāra amata pienākumus visā Jelgavas novadā no 2025. gada 1. oktobra līdz 2026. gada 31. martam tika uzdots veikt zvērinātiem notāriem: Normundam Bodniekam, Indrai Simsonai, Ilonai Litinskai un Dainai Andersonai. Savukārt Jelgavas novada bāriņtiesa šajā laika periodā neveica Bāriņtiesu likuma VII nodaļā "Apliecinājuma izdarīšana un citu uzdevumu pildīšana" un VIII nodaļā "Palīdzība mantojuma lietu kārtošā un mantojuma apsardzība" noteiktos uzdevumus, piemēram, darījumu sastādīšana, parakstu uz nostiprinājuma lūgumiem zemesgrāmatai apliecināšana, testamenta apliecināšana un pieņemšana glabāšanā, līdzmantinieku un kopīpašnieku vienošanos par mantojuma vai kopīpašuma sadali apliecināšana u. c.

Bāriņtiesas darbība šajā laika periodā tika atslogota no funkciju veikšanas, kas saistās ar apliecinājumu izdarīšanu un šo pakalpojumu sniegšanu Jelgavas novada pašvaldībā deklarētajiem iedzīvotājiem.

Bāriņtiesa 2025.gadā veica 544 apliecinājumus, un iekasēja valsts nodevu 7743 Eur apmērā.